

OILADAGI IJTIMOIIY MUAMMOLAR VA ULARNING PSIXOLOGIK YECHIMLARI

Abdurashitova Munavvarxon Abdug‘apir qizi

Xalqaro Nordic Universiteti

Pedagogika va psixologiya ta‘lim yo‘nalishi magistri

***Annotatsiya:** Mazkur maqola muammoli oilalarga ijtimoiy-psixologik yordam ko‘rsatishga bag‘ishlangan. Unda yosh oilalar va nizoli oilalardagi muammolarni hal etuvchi mutaxassislar va mahalla faoliyati bilan shug‘ullanuvchilar hukmiga nizoli oilalar bilan ishlash texnologiyasi bo‘yicha qisqacha ma‘lumotlar bayon etilgan.*

***Kalit so‘zlar:** Oila, er- xotin munosabatlari, yosh oila, ijtimoiy psixologi muammo, sog‘lom turmush tarzi, o‘rta oilaviy hayot muddati, sog‘lom turmush tarzi*

KIRISH

Ijtimoiy hayotda, shaxslararo munosabatlarda ayrim alohida nizolar, o‘zaro kelishmovchiliklar bo‘lib turishi muqarrar. Odatda, nizo deb, qarama-qarshi yo‘nalgan qarashlarga, noxush hissiy kechinmalar bilan bog‘liq guruhlararo yoki shaxslararo munosabatlar orqali ifodalanuvchi to‘qnashuvlarga aytiladi

Oila muammosi azaldan insoniyatning diqqat markazida bo‘lib kelgan. Chunki oila mustahkamligi jamiyat faravonligining asosiy negizidir. Shu sababli Respublikamiz rahbariyati har bir xonadonning tinchligini, oilalarda farzandlarning baxtli, barkamol o‘shishini ta‘minlashga qaratilgan qator tadbirlarni amalga oshirmoqda.[1]

ADABIYOTLAR SHARHI

Oilaviy muammolar yechimini o‘rganish borasida respublikamiz psixolog olimlari tomonidan bir qator diqqatga sazovor ilmiy tadqiqot ishlari amalga oshirilgan

va oshirilmoqda. Jumladan, G'.B.Shoumarov, V.M.Karimova, N.A.Sog'inov, X.K.Karimov, Sh.Sh.Jo'rayeva, F.A.Akromova, R.M.Abdullayeva, Yo.No'monova, M.O.Utepbergenov, R.A.Samarov, T.Norimbetov kabi olimlarimiz va ularning izdoshlari tomonidan so'nggi yillar davomida o'zbek oilasining etnopsixologik xususiyatlari, er-xotin nizolari, oilaviy rollar taqsimoti, oilalardagi shaxslararo munosabatlar hamda oilaviy muammolar kabi masalalar o'rganilgan.[2] Bunday tadqiqotlar respublikamizda oilani ijtimoiy-psixologik nuqtai-nazardan tadqiq etish bo'yicha ma'lum bir o'ziga xos an'analarning yuzaga kelishiga asos bo'lib xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI VA EMPIRIK TAHLIL

Oilada yuzaga kelish ehtimoli bo'lgan nizo-janjallarning sabablarini aniqlash va ularning oldini olish masalalarini ijobiy hal qilish uchun birinchi navbatda ularning kimlar o'rtasida yuz berayotganligini farqlab olish maqsadga muvofiqdir.[3]

Oilaviy nizolarda kimlar ishtirok etishiga ko'ra, ularni quyidagicha asosiy turlarga ajratish mumkin:

- er-xotin o'rtasidagi nizolar;
- qaynona-kelin o'rtasidagi nizolar;
- qaynona-kuyov o'rtasidagi nizolar;
- ovsinlar o'rtasidagi nizolar;
- ota-onalar va farzandlar o'rtasidagi nizolar.

Albatta, bu ro'yxatni yanada davom ettiraverish mumkin, lekin hozircha shu yuqorida keltirilganlar bilangina kifoyalanib, oilaviy hayotda ro'y berish ehtimoli nisbatan yuqori bo'lgan nizolarning eng muhimi bo'lmish er-xotin o'rtasidagi nizolarning ayrim xususiyatlarini ko'rib chiqish maqsadga muvofiqdir.[1]

Afsuski, barcha oila ham ota-ona va ular dunyoga keltirgan farzandlar bilan to'liq bo'lavermaydi. Taqdir taqozosi bilan ayrim oilalarda nizolar kelib chiqadi va uning oqibati sifatida nikoh barbod bo'ladi. Olimlar nikohning barbod bo'lishini o'rganib, uning sabablari turlicha bo'lishi mumkinligi to'g'risida o'z nazariy qarashlarini bayon etganlar.

NATIJALAR

Oila deb atalmish muqaddas makon, “oila qasri”ning mustahkamligi shu qasrning poydevori bo‘lmish nikoh oldi omillari xususiyatlariga, ularning qay darajada to‘g‘ri va mustahkam qo‘yilishiga bog‘liq. Agar shu poydevor yetuk, mustahkam bo‘lsa, uning ustida qurilgan imorat ham ko‘rkam, yorug‘, unda istiqomat qiluvchilarga qulaylik, xotirjamlik, tinchlik, huzur-halovat bag‘ishlaydigan bo‘ladi.

Yoshlarni nikohga jinsiy yetuklik masalasidan tashqari yuqorida keltirib o‘tilganidek yana bir nechta ijtimoiy yetuklik turlarini farqlash mumkin. Bular: jinsiy, fuqarolik, kasb-hunar, ijtimoiy-iqtisodiy, ma’naviy, axloqiy va psixologik yetukliklardir. Bularning orasida yoshlarning jinsiy (fiziologik) yetukligi boshqalariga qaraganda ancha erta amalga oshadi. Ushbu ko‘nikmalarning yoshlarda mavjud emasligi ularning oilaviy hayotda muammolarga va nizolarga duch kelishiga sabab bo‘ladi. Zero, ota-onalar farzand tarbiyasida ana shunday inson hayotida muhim ahamiyat kasb etadiga ko‘nikmalarni shakllantirmog‘i lozim

XULOSA

Oila jamiyatning eng kichik ko‘rinishi bo‘lib unda juda ko‘p muqaddas fazilatlar jamlangan. Har biro la a’zoi ushbu oilani mustahkamligiga hissa qo‘shsa, uning qiyinchiliklariga bardosh berib sabr bilan yebgib o‘tsa albatta rohat farog‘atda yashaydi

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Karimova V.M. Oila psixologiyasi. Darslik. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2008.
2. Nishonova N. Davlat boshqaruvi tizimida xotin-qizlarning ijtimoiy-siyosiy faoliyati (falsafiy taxdil). - Toshkent: Fan, 2013
3. Yunusov A.B. O‘smir yoshlarda ijtimoiy deviantlik holatlarining sotsiologik xususiyatlari. Sotsiologiya fanl. nomz. ilmiy darajasini olish uchun diss. avtoreferati. – T.: 2014.
4. Алешина Ю. Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование. – М.: Мысль, 2017.
5. Андреева Г.М. Социальная психология. - М.: Наука, 2019